

Beszámoló a *Transfer of Knowledge and Scholarship in the academic world of Early modern Central Europe* [A kora újkori oktatás története – Tudástranszfer és kultúráközvetítés a kora újkori Közép-Európa akadémiai világában] című nemzetközi konferenciáról.

Az Eperjesi Egyetem és a REFORC Connecting Academics **2025. szeptember 16–17-én** nemzetközi konferenciát rendezett ***A kora újkori oktatás története – Tudástranszfer és kultúráközvetítés a kora újkori Közép-Európa akadémiai világában* [Transfer of Knowledge and Scholarship in the academic world of Early modern Central Europe]** címmel.

A konferencián **Tóth Zsombor**, az ELTE HTK Irodalomtudományi Kutatóintézet tudományos tanácsadója, a Humán Tudományok Kutatóközpontjának REFORC-koordinátora *Teaching Ames: the Emergence of Federal Theology in the Curricula of the Reformed Colleges of Kolozsvár and Debrecen during the Seventeenth Century* [Ames a tanteremben: a szövetségi teológia megjelenése a Kolozsvári és Debreceni Református Kollégiumok tanrendjében a 17. században] című angol nyelvű plenáris előadásában a hosszú reformációnak azt a sajátos teológiai paradigmáját mutatta be, amely a szövetségi teológia kora újkori magyar református befogadását ismertette. Az előadás egyúttal tisztelgés volt a pontosan 400 éve született kiemelkedő jelentőségű erdélyi teológus, polihisztor és tudományszervező Apáczai Csere János (1625–1659) előtt, aki 1655-ben megjelent *Magyar Encyclopaediájában* először ültette át az úgynevezett föderálteológia fogalmi alapjait magyar nyelvre, az angol puritán teológus, William Ames (1576–1633) latin nyelvű *Medulla Theologica* című műve alapján. Az előadás a tizenhetedik századi református kollégiumok tananyagát, illetve az ott tanuló, majd peregrináló diákok kéziratos és nyomtatott hagyatékát áttekintve forrásközpontú megközelítésben vázolta fel a szövetségi teológia nyugat-európai fejleményeinek magyar befogadását és alkalmazását Apáczai Csere János idejétől egészen Dálnoki László Ferencig, aki 1760-ban peregrinált németalföldi egyetemeken.

A konferencián az MTA BTK Lendület – Humanista Kánonok és Identitások Kutatócsoportot Papp Ingrid képviselte *Historical consciousness of Jakub Jakobeus, preacher of the Evangelical Church in Prešov* [Jakob Jakobeus, az eperjesi evangélikus egyház prédikátorának történelemtudata] című előadásával, illetve a Reneszánsz osztály munkatársai közül Szatmári Áron is előadást tartott *Congregational Singing, Knowledge Transfer, Identity* [Gyülekezeti éneklés, tudástranszfer, identitás] címmel.

A konferencia fontos eseménye volt annak a közép-európai reformációtörténeti kutatásokra fókuszáló könyvsorozatnak a bemutatása volt, amely Angela Ilić, Ulrich Wien és Tóth Zsombor sorozatszerkesztésében jelenik meg *Studies of Early Modern Christianity in Central Europe* címmel a De Gruyter kiadónál. 2025 decemberében várható az első kötet, amely a 2023-ban a Hosszú Reformáció Kelet-Európában (1500–1800) Kutatócsoport által és további partnerek együttműködésével megrendezett konferencia (*Looking Beyond the Paradigm: Reformation and Religious Diversity across Borders and Cultures in Central and Southeastern Europe*) előadásainak szerkesztett változatát teszi közzé.

Az Eperjesi Egyetem által vendégül látott konferencia folytatását 2026 októberében Kolozsváron rendezik meg. Tóth Zsombor a Centre for Reformation Studies és az ELTE HTK képviseletében a kolozsvári REFORC-partnerekkel együtt (BBTE, Lucian Blaga Egyetemi Könyvtár) szervezőként és plenáris elődóként vesz részt a nemzetközi szakmai tanácskozás megszervezésében, amely a kora újkori akadémiai tudástranszferek vizsgálatát ezúttal az emlék- és emlékezteterteméssel kapcsolja össze a hosszú reformáció (1500–1800) kontextusában. A 2026-os tanácskozás az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja REFORC-partnerségi szerződésének keretében kidolgozott munkaterv része és eseménye.